

ÎNCHEIERE

28 iunie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului,
judecător
judecători

Valentina Clevadî
Galina Stratulat, Dumitru Mardari

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Grincu Ellada, Grincu Felix, Grincu Olesi, Grincu Zorina SRL „Legis-com” și SRL „Arboris-com”, împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat în urma acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 19 octombrie 2016, prin care s-au respins apelurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuraturii Generale a Republicii Moldova și menținută hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 08 iunie 2015,

c o n s t a t ă :

La 05 noiembrie 2014, Grincu Ellada, Grincu Felix, Grincu Olesi, Grincu Zorina SRL „Legis-com” și SRL „Arboris-com” au depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat în urma acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală.

Prin încheierea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 07 noiembrie 2014 a fost atrasă în calitate de intervenient accesoriu, Procuratura Generală (f.d. 3, vol.II).

În motivarea cererii de chemare în judecată reclamanții au indicat că, în baza plângerii directorului SA „MIF”, prin ordonanța procurorului în Procuratura sectorului Rîșcani din 25 mai 2009, s-a dispus începerea urmăririi penale împotriva lui Grincu Felix, în baza art. 190 alin. (5) Cod Penal, fiind intentată cauza penală nr. 2009020580.

Concomitent s-a solicitat aplicarea sechestrului pe bunurile SRL „Arboris-com” și cele personale ale lui Grincu Felix.

La 23 iunie 2009, după ce Procuratura sectorului Rîșcani a primit răspunsurile la toate interpelările adresate în vederea aflării bunurilor ce pot fi sechestrate, Grincu Felix a fost recunoscut în calitate de bănuț pe dosarul penal nr. 2009020580.

În baza demersului procurorului, la 24 iunie 2009 s-a autorizat ridicarea informației ce constituie secretul bancar de la băncile comerciale.

La aceeași dată au fost autorizate perchezițiile la domiciliul lui Grincu Felix și la sediul SRL „Arboris-com”, precum și la baza de odihnă „Fenix Club”, simultan a fost autorizată aplicarea sechestrului pe cota-parte a lui Grincu Felix și anume 50% din capitalul social al SRL „Arboris-com”. Ulterior, la 26 iunie 2009 a avut loc efectuarea perchezițiilor la adresele menționate.

Drept consecință, la 29 iunie 2009, Grincu Felix a fost internat în spitalul „Sfînta Treime”, iar în urma investigațiilor medicale s-a depistat hipertensiunea arterială de gradul II, acestea survenind în urma presiunilor psihice în cadrul dosarelor penale.

Menționează reclamantii că, Grincu Felix abia la 07 iulie 2009 a fost audiat în calitate de bănuț, iar după o serie de retrageri din gestiunea Procuraturii sectorului Rîșcani, dosarele penale au fost conexate într-o singură cauză penală, atribuindu-se numărul 2009020580.

La 20 noiembrie 2009, Grincu Felix a fost pus sub învinuire, fiind recunoscut în calitate de învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art.335 alin.(I) Cod Penal.

După o serie de plângeri, adresate organelor competente, dosarele penale au fost retrase din gestiunea Procuraturii sectorului Rîșcani și au fost trimise spre examinare către Procuratura mun. Chișinău, care a examinat toate capetele de învinuire și a ordonat efectuarea unei expertize financiar-contabile și de construcție ca într-un final să fie emisă ordonanța de încetare a urmării penale, însă, prin ordonanța procurorului din 21 septembrie 2009, dosarele penale au fost redeschise la plângerea directorului SA „MIF”, Mihai Decencu, fiind format un grup operativ de lucru, din 5 ofițeri ai MAI.

Relatează reclamantii că, la 18 ianuarie 2012, Secția Urmărire Penală a CGP a intentat dosarul penal nr.2012010100, pe elementele infracțiunii prevăzute de art.310 (1) și 312 alin. (1) Cod Penal, iar la 29 martie 2012, Procuratura mun. Chișinău a intentat încă un dosar penal cu nr. 2012028046, pe elementele infracțiunii prevăzute de art. 190 alin.(5) Cod Penal, imediat după, ce la 30 martie 2012, au avut loc percheziții masive în 9 locuri simultan, și anume, la domiciliul Grincu Felix și a lui Grincu Ellada și a copiilor săi, domiciliul părinților, domiciliul juristului Chiriac Silvia, domiciliul juristului Grincu Olesi, domiciliul contabilului-șef, domiciliul soacrei juristului Grincu Olesi, în biroul său SRL „Legis-Com” și Grincu Olesi, precum și la baza de odihnă „Fenix”.

Evidențiază că, perchizițiile s-au soldat cu arestul preventiv pentru 72 ore în privința lui Grincu Felix, care pe lângă faptul că nu cunoștea motivul pentru care este reținut, avea la acel moment la întreținere 4 copii minori, dânsul fiind unicul întreținător și era administrator al companiei SRL „Arboris-Com”, care tocmai a contractase cu o bancă comercială și avea planuri de investiții.

Ulterior, la 08 august 2012 prin ordonanța procurorului, cauzele penale au fost clasate, iar bunurile au fost returnate peste aproape o lună, iar la 12 septembrie 2012, în baza plângerii SA „MIF”, Procurorul General a emis ordonanța de reluare a urmăririi penale și a fost dispusă desfășurarea urmăririi penale în Procuratura mun. Chișinău, iar ordonanța de clasare a fost anulată.

Susțin că, la 13 martie 2013, cauzele penale într-un final au fost clasate, iar finalizarea acestora a fost confirmată prin încheierile judecătorilor de instrucție din Judecătoria Centru, mun. Chișinău și Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău.

Solicită reclamanții, încasarea de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul reclamantei Grincu Ellada a sumei de 650 000 lei în calitate de prejudiciu moral, încasarea în beneficiul lui Grincu Felix a sumei de 950 000 lei cu titlu de prejudiciu moral și a sumei de 950 000 lei cu titlu de prejudiciu adus reputației profesionale; încasarea în beneficiul Olesei Grincu a sumei de 500 000 lei cu titlu de prejudiciu moral; încasarea în beneficiul Zorinei Grincu a sumei de 500 000 lei cu titlu de prejudiciu moral; încasarea în beneficiul SRL „Arboris-Com” a sumei de 1 750 000 lei cu titlu de venit ratat și încasarea în beneficiul SRL „Legis-Com” a sumei de 350 000 lei cu titlu de venit ratat și 500 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii.

Prin hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 11 decembrie 2015, acțiunea a fost admisă parțial, s-a încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Grincu Felix prejudiciul moral în sumă de 5 000 lei, în beneficiul lui Olesi Grincu prejudiciul moral în sumă de 5 000 lei, în rest, pretențiile reclamanților Grincu Felix și Grincu Olesi au fost respinse. Cererea de chemare în judecată înaintată de Grincu Ellada, Grincu Zorina, SRL „Arboris-Com” și SRL „Legis-Com” împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat în urma acțiunilor ilicite ale organului de urmărire penală și procuraturii, precum și încasarea venitului ratat, a fost respinsă.

Nefiind de acord cu hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 11 decembrie 2015, Ministerul Justiției, Procuratura Generală, SRL „Arboris-Com”, Grincu Ellada, Grincu Felix, au contestat-o cu apel.

Curtea de Apel Chișinău prin încheierea din 19 octombrie 2016, s-au restituit apelurile declarate de SRL „Arboris-Com”, Grincu Ellada și Grincu Felix, în temeiul art. 369 alin. (1) lit. a) CPC. (f.d. 189-192, vol.II)

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 19 octombrie 2016 s-au respins apelurile declarate de Ministerul Justiției și Procuratura Generală și s-a menținut hotărârea primei instanțe. (f.d.193-203, vol.II)

La 10 ianuarie 2017, Ministerul Justiției a declarat recurs, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii, ca neîntemeiată.

Ministerul Justiției în motivarea recursului a reiterat motivele de fapt și de drept invocate în instanța de apel.

Suplimentar recurentul a indicat că, instanța de apel la adoptarea deciziei a aplicat eronat normele de drept material și a apreciat arbitrar poziția participanților la proces și a probelor anexate la dosar.

Totodată, a relatat că, circumstanțele invocate în cererea de chemare în judecată nu cad sub incidența temeiurilor și cazurilor de apariție a dreptului la repararea prejudiciului în condițiile Legii nr. 1545.

Accentuează că, atât instanța de apel, cât și instanța de fond, nu au luat în considerare că la materialele cauzei nu se regăsește nici un act judecătoresc de dispoziție irevocabilă, acțiunile organului de urmărire penală sunt/au fost ilegale, așadar în acest context, este necesar să se constate ilegalitatea actului procedural emis de organul de drept.

Sub acest aspect, precizează Ministerul Justiției că, intimații nu sunt în drept să solicite despăgubire, deoarece din prevederile legii menționate rezultă expres, că pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare și de urmărire penală, sunt necesare unele condiții speciale, și anume existența faptei ilicite.

La caz, recurentul a menționat că, Curtea Supremă de Justiție în pricini similare au respins astfel de cereri. Totodată, a remarcat și jurisprudența CtEDO pe cauze similare.

Pe cale de consecință, opinează recurentul că pentru aplicabilitatea dispozițiilor Legii nr. 1545, necesită a fi întrunite cumulativ și simultan, atât circumstanțele prevăzute de art. 6, cât și de art. 3, iar în acest sens, consideră că, normele precitate sunt indisolubile și nu pot fi aplicate separat.

Ulterior, la 14 februarie 2017, Procuratura Generală a declarat recurs, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii, ca neîntemeiată.

Pledând pentru admiterea recursului în sensul declarat, Procuratura Generală în motivarea recursului a reiterat motivele de fapt și de drept invocate în instanța de apel.

Adițional, recurentul consideră că, declarațiile reclamantilor-intimați referitor la ilegalitatea acțiunilor întreprinse în privința lor de către organul de urmărire penală și procuratură sunt declarative, or acestea nu au la bază careva probe justificative.

Instanțele de judecată nu au luat în considerație hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 9 din 09 octombrie 2006 cu privire la aplicarea de către instanțele de judecată a legislației ce reglementează repararea prejudiciului moral, obligația de a dovedi faptul pricinuirii prejudiciului moral (suferințe psihice sau fizice suportate) o exercită partea vătămată, respectiv în cererea despre compensarea prejudiciului moral aceasta trebuie să indice de către cine, în ce circumstanțe și în baza căror acțiuni/inacțiuni i-au fost cauzate suferințe morale (psihice) sau fizice, prin ce se manifestă acestea.

Astfel, specifică Procuratura Generală că, , reclamantii în vederea justificării cuantumului prejudiciului moral au invocat efectuarea acțiunilor de percheziție și reținerea reclamantului Grincu Felix, însă instanțele de judecată la adoptarea hotărârilor au omis faptul că, aceste acțiuni nu au fost declarate ilegale.

Opinează recurentul că, la materialele cauzei nu se regăsesc probe care ar justifica suma pretențiilor reclamantilor în valoarea solicitată, cu titlu de prejudiciu.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele cauzei rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată în adresa participanților la proces la 23 decembrie 2016 (f.d. 204, vol.II), recursurile declarate de Ministerul Justiției și Procuraturii Generale se consideră declarate în termen.

Prin referința din 31 mai 2017, Procuratura Generală, a solicitat admiterea recursului declarat de Ministerul Justiției.

Verificând legalitatea hotărârii contestate prin prisma temeiurilor invocate în cererile de recurs, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că recursurile declarate de Ministerul Justiției și Procuratura Generală, urmează a fi declarate inadmisibile din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

În conformitate cu art. 432 alin. (2) CPC, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată; a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată; a interpretat în mod eronat legea; a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

În conformitate cu art. 432 alin. (3) CPC, se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care: pricina a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei; pricina a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței

de judecată; în judecarea pricinii au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului; instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces; în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată; hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Alin. (4) al articolului menționat prevede că, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursurile declarate de Ministerul Justiției și Procuratura Generală sunt declarative și nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3), (4) CPC, care să justifice afirmația de ilegalitate a deciziei instanței de apel.

Călăuzindu-se de prevederile art. 440 CPC, Completul a constatat existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433 CPC și anume lit. a), care expres prevede că cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține că, argumentele invocate de Ministerul Justiției și Procuratura Generală în cererile de recurs poartă un caracter declarativ, nefiind posibilă determinarea aspectului de legalitate al deciziei instanței de apel ce urmează a fi supus controlului judiciar.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

În acest sens, completul Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ține să menționeze că, conform jurisprudenței CEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza *Asito vs Republica Moldova*, 10 iulie 2001, *Meyer vs Germania*, 22 martie 2016), însă motivele recursurilor, invocate în speță, sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, care au fost apreciate corespunzător.

Distinct de cele relatate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursurile declarate de Ministerul Justiției și Procuratura Generală, ca inadmisibile.

În conformitate cu prevederile art. 270, art. 433 lit. a), art. 440 CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Recursurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova, se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecător

Valentina Clevadi

judecători

Galina Stratulat

Dumitru Mardari